

Budget 2023

Grundskolenämnden
2023

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Förutsättningar.....	4
2.1	Befolkningsutveckling	4
2.2	Ekonomi	6
2.3	Ekonomistyrningsregler	7
2.4	Resursfördelningsmodell grundskola, förskoleklass och fritidshem	7
2.4.1	Socioekonomiskt index.....	8
2.4.2	Utveckling av grundbelopp	10
2.5	Resursfördelningsmodell grundsärskola	10
2.6	Resursfördelningsmodell Kulturskola	12
2.7	Resursfördelning måltid, lokalvård, vaktmästeri	13
2.8	Tilldelad ekonomisk ram från kommunfullmäktige.....	13
3	Grundskolenämndens budget 2023	14
3.1	Fördelning av budget 2023	14
3.2	Prioriteringar i förslag till budget.....	14
3.3	Ersättning fristående skolor	17
3.4	Ekonomiska risker utifrån budgetförslaget	17
3.5	Ekonomi i balans och eget kapital.....	18
3.6	Grundbelopp.....	19
3.7	Ekonomiska ramar kulturskolan	23
3.8	Ekonomiska ramar måltid, lokalvård och vaktmästeri.....	23
3.9	Statsbidrag för likvärdig skola	23

Bilagor

Bilaga 1: Grundskoleförvaltningens regler för god ekonomisk hushållning

Bilaga 2: Socioekonomiskt index 2022-2023

1 Sammanfattning

Kommunfullmäktiges budget är Göteborgs Stads övergripande styrdokument och ska styra stadens utveckling. Kommunfullmäktige beslutade om budget för 2023 den 24 november 2022. Kommunfullmäktiges budget innehåller utöver ekonomisk tilldelning även mål och uppdrag som riktas till nämnder och styrelser. Utifrån kommunfullmäktiges budget 2023 har förvaltningen tagit fram förslag på ekonomiska ramar och prioriteringar som ligger till grund för grundskolenämndens budget 2023.

Enligt stadens riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll ska förvaltningen utarbeta förslag till budget och verksamhetsplan med utgångspunkt i fullmäktiges budgetbeslut, reglementet samt andra relevanta styrande dokument. Grundskolenämndens budgethandling beskriver i huvudsak ekonomiska ramar och resursfördelning inom förvaltningen. Verksamhetsplanen syftar till att redogöra för grundskolenämndens riktning och prioriteringar för att nå god måloppfyllelse under kommande år.

I budgethandlingen för 2023 beskrivs inledningsvis grundläggande förutsättningar sett till befolkningsutveckling, ekonomiskt nuläge, ekonomisk ram och ekonomistyrningsprinciper inklusive resursfördelningsmodeller. Därefter presenteras budgetförslag för 2023, ekonomiska ramar för nämndens verksamheter, effekter för fristående skolor samt ekonomiska risker.

Den främsta prioriteringen i 2023 års budget är att i så stor utsträckning som möjligt bibehålla de ekonomiska förutsättningarna som skolområdena haft under 2022. Elevpengens uppräknings syftar till att ge kompensation för förhöjda sociala avgifter och löneöversyn för nämndens skolområden. En elevstruktur med en större andel elever i de högre årskurserna och en större andel elever i grundsärskolan påverkar elevpengen i stor utsträckning. Undervisning i högre åldrar och inom grundsärskolan kostar mer och kräver därmed relativt hela elevgruppen en större andel av den totala elevpengen.

Också för övriga verksamheter räknas personalbudgeten upp för att bibehålla rådande förutsättningar. Detta medför att budgetutrymmet för ett antal centrala uppdrag och verksamhetskostnader inte justeras alls, vilket kommer att medföra konsekvenser för alla verksamheter. En del av den förvaltningscentrala uppdragsbudgeten omprioriteras för att kunna användas till några av de strategier som nämndens verksamhetsplan 2023 anger, främst riktat mot att minska den pedagogiska segregationen.

Att omgående komma ner till 2022 års budgeterade nivå för årsarbetare är avgörande för hela förvaltningen för att gå in i 2023 års budget med rätt förutsättningar. Vid senaste prognostillfället låg förvaltningen fortfarande 366 årsarbetare över den budgeterade nivån.

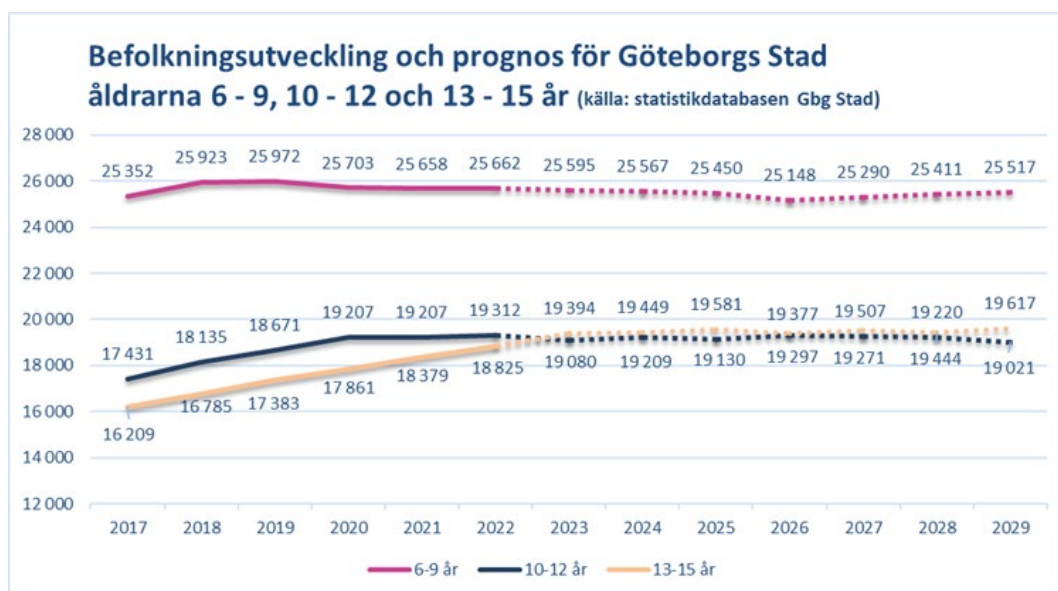
2 Förutsättningar

I avsnittet nedan beskrivs viktiga förutsättningar för grundskolenämndens budget utifrån befolkningsutveckling, ekonomi, ekonomistyrning samt nämndens resursfördelningsmodeller.

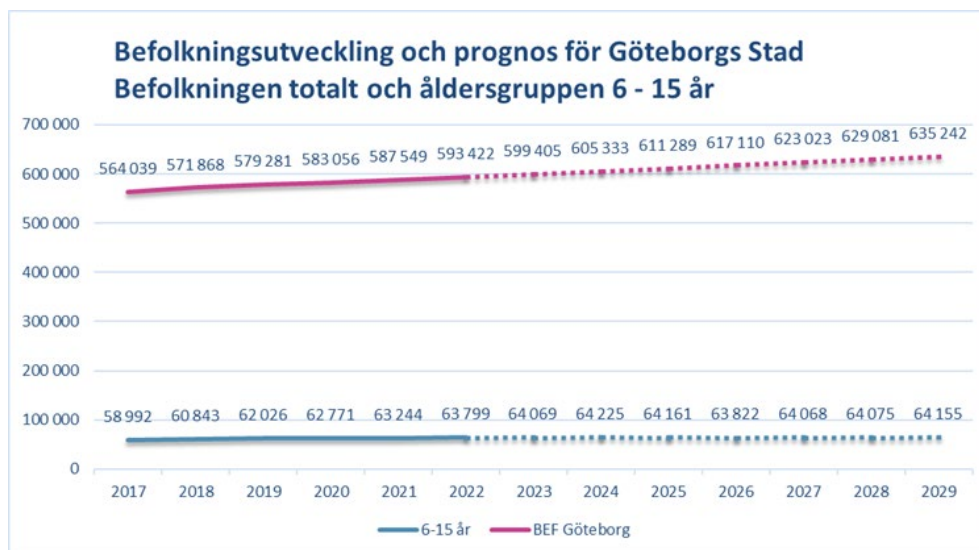
2.1 Befolkningsutveckling

Göteborg är en växande stad. I slutet av 2021 var befolkningen i Göteborgs kommun totalt 587 500 personer. Antalet barn i grundskoleålder var under samma period 63 244, vilket utgör knappt 11 procent av den totala befolkningen.

Under perioden 2012 – 2021 var åldersgruppen 6 – 15 år den grupp som ökade mest i staden, med hela 27,3 procent. Totalt i staden ökade befolkningen med 11,7 procent under samma period. Detta har medfört en stor expansion inom grundskoleverksamheten under de senaste åren.

Under de senaste fem åren, 2017 – 2021, är det framförallt 13 – 15 åringarna som ökat i antal, det med 13,4 procent. Under samma period ökade 10 – 12 åringarna med 10,2 procent och 6 – 9 åringarna med 1,2 procent. Framöver planar prognosen för antal 6 – 15 åringar ut.

Konsekvenser för grundskolenämnden

Sammantaget innebär den demografiska förändringen inom grundskolenämndens målgrupp att andelen elever i högre åldrar nu är större än tidigare. Denna förflyttning medför ekonomiska konsekvenser då timplanen för elever i högstadiet innehåller såväl fler timmar som ämnen vilket medför större behov av lärare och därmed kostar förhållandevis mer än de lägre åldrarna. Det innebär också en utmaning vad gäller kompetensförsörjning och tillgång till ändamålsenliga lokaler avsedda för högstadiets undervisning.

Parallellt pågår en utveckling där grundsärskolan växer i omfattning. Tidigare har antalet elever i grundsärskola följt den övergripande befolkningsutvecklingen, men under ett par år tillbaka har det gått att se en ökad andel elever i grundsärskola. Skolverket konstaterar i sin årliga sammanställning att andelen elever som är mottagna i grundsärskola under de senaste tio åren har varit cirka en procent av alla eleverna i den obligatoriska skolan (exklusive förskoleklass). Läsåret 2021/2022 hade andelen ökat till 1,3 procent. Det kan finnas olika skäl till ökningen av andelen elever i grundsärskola. En tendens är att fler individer får möjlighet att utredas och får fastställda diagnoser och därmed kan bli aktuella för mottagande i grundsärskolan. I Göteborg var andelen elever i grundsärskolan cirka 1,5 procent av samtliga elever i årskurs 1-9 i oktober 2022. Inom grundskoleförvaltningens verksamhet prognostiseras en fortsatt ökning under de kommande åren vilket kommer att innebära stora utmaningar när det gäller kompetens- och lokalförsörjning liksom ökade kostnader då kostnaden per elev i grundsärskola är avsevärt högre än genomsnittet för grundskolan.

2.2 Ekonomi

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att verksamhetens behov måste rymmas inom den ekonomiska ramen, samtidigt som gällande lagstiftning, riktlinjer och uppsatta mål följs. I kommunallagen anges att kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Kommunfullmäktiges regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning innebär att alla nämnder ska bedriva en ändamålsenlig verksamhet, bidra till en hållbar utveckling och en god ekonomisk hushållning utifrån ett helhetsperspektiv.

Ekonomiskt nuläge till och med oktober 2022

Förvaltningen har till och med oktober 2022 goda ekonomiska förutsättningar. Resultatet för perioden januari-oktober 2022 uppgår till 313 mnkr. Detta innebär att förvaltningen har en positiv avvikelse på 187 mnkr jämfört med periodiserad budget för den aktuella perioden.

Grundskoleförvaltningens utbildningsområden redovisar en positiv resultatavvikelse på 62 mnkr för perioden och en årsprognos motsvarande 56 mnkr. Utbildningsområdenas resultat beror på tillfällig ersättning för sjuklönekostnader med anledning av covid-19 motsvarande 39 mnkr, utbetalning av tidigare överskott på 40 mnkr, samt utbetalning av övriga tillfälliga bidrag på 42 mnkr.

Antalet årsarbetare inom utbildningsområden ligger i oktober 2022 på 366 heltidstjänster över budgeterad nivå. Utbildningsområdena har en positiv prognos i år på grund av bidrag som täcker kostnaden för personal men det är en risk inför nästa år om samma nivå på bemanning består.

Grundskoleförvaltningens avdelningar samt förvaltningsövergripande uppdrag redovisar till och med oktober ett positivt resultat på cirka 125 mnkr. Resultatet förklaras till stor del av stadens kompletteringsbudget samt statsbidraget skolmiljarden.

Förvaltningen lämnar en prognos på 50 mnkr för 2022 vilket motsvarar en avvikelse på 0,6 procent i förhållande till kommunbidraget. En förutsättning för att klara prognosen är att grundskoleförvaltningen beviljas totalt 96 mnkr av kommuncentralt avsatta medel avseende investeringsrelaterade driftskostnader på helår. Grundskoleförvaltningen har beviljats 46 mnkr för perioden januari till augusti.

Förändrade statsbidrag 2023

Regeringen aviserade i samband med presentation av sin budget för 2023 inriktningar för de nya statsbidrag som är tillgängliga för skolhuvudmän kommande år. Det handlar främst om statsbidrag för ökad tillgång till läromedel av hög kvalitet, ökad tillgång till speciallärare, lovskola och sociala team i skolan. Bidragsramar per skolhuvudman är inte klara ännu, inte heller närmare anvisning om hur statsbidragen kan användas.

Grundskoleförvaltningen avser 2023 att ansöka om en större summa inom statsbidraget för lärarlönelyftet än vad som tidigare gjorts. Om den ansökan beviljas innebär det att fler eller större lärarlönelyft kan utbetalas och att förvaltningen via statsbidraget får motsvarande intäkt.

Skolmiljarden var ett betydande statsbidrag under 2022, på 50 mnkr, med syfte att

möta de utmaningar som covid-19-pandemin medförde. Detta bidrag kommer av naturliga skäl inte under 2023. Även statsbidraget för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden minskar med 25 mnkr 2023. Det kan också komma att bli förändringar i inriktning och omfång av ett antal andra statsbidrag. Förändringar i statsbidrag påverkar nämndens möjlighet till långsiktig planering och kan ge påtagliga konsekvenser för enskilda skolor som tidigare varit berättigade till omfattande medel i form av statsbidrag.

I regeringens budget för 2023 sänks Kulturskolans statsbidrag, det så kallade stimulanstödet till kulturskolor, genom en halvering från 200 mnkr till 100 mnkr. Med en halvering av statsbidraget på riksnivå är det rimligt att anta att förvaltningens kulturskola kommer erhålla ett betydligt mindre stimulanstöd efter ansökan för 2023.

2.3 Ekonomistyrningsregler

Den 27 september 2022 beslutade grundskolenämnden om reviderade regler för god ekonomisk hushållning. De reviderade reglerna beskriver nyttjande av upparbetat resultat över årsskiftet, begränsningsregler för över- och underskott över årsskiftet samt förvaltningens hantering när skolområdena vill nyttja sina tidigare upparbetade positiva årsresultat på totalt mer än 40 mnkr. De reviderade reglerna tydliggör också vilka medel som får ingå i ett upparbetat överskott.

Reglerna ska genom tydlighet i ovan nämnda delar vara ett stöd för att kunna nyttja resurser effektivt och ha en långsiktig planering. I och med genomförd revidering och komplettering av ekonomistyrningsreglerna ges grundskoleförvaltningen möjlighet att minska skolområdenas sammanlagda överskott som dessförinnan varit för stort i förhållande till grundskolenämndens egna kapital.

Se bilaga *Grundskoleförvaltningens regler för god ekonomisk hushållning*.

2.4 Resursfördelningsmodell grundskola, förskoleklass och fritidshem

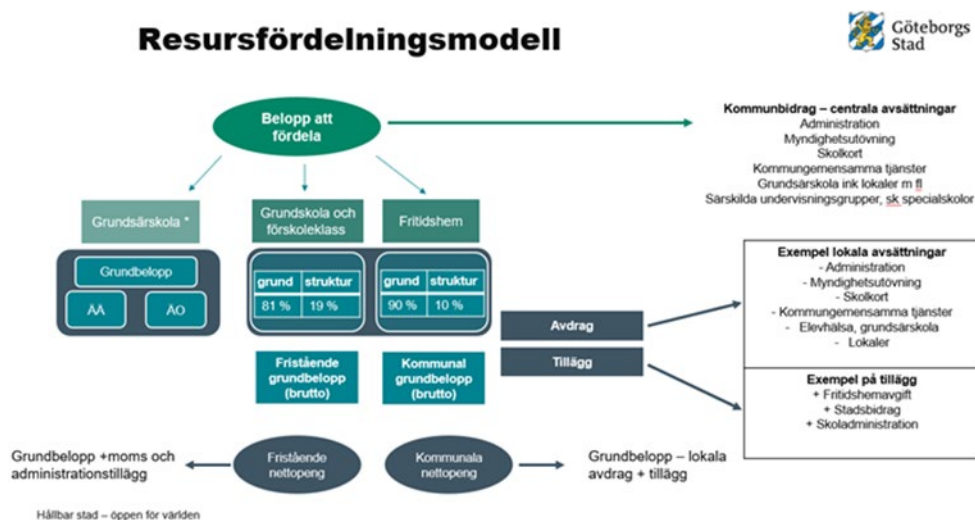
Grundskoleförvaltningens modell för fördelning av resurser tar sin utgångspunkt i den resursmodell som togs fram och beslutades i samband med att grundskolenämnden inrättades under 2018.

Fördelning av resurser inom utbildningsområdet finns reglerat i skollagen där ansvaret mellan skolhuvudman och rektor regleras samt även förhållandet mellan kommunala och fristående skolor.

Kommunfullmäktige beslutar varje år om ramtilldelning till nämnden. Nämnden fördelar därefter resurserna inom nämndens ansvarsområden. Det innebär bland annat att ta ställning till storleken på centrala avsättningar, hur mycket medel som ska fördelas till grundskoleverksamhet, fritidshemsverksamhet och grundsärskoleverksamhet. Ersättningen per elev följer med oavsett vilken skola eller huvudman som eleven väljer.

Vid beräkning av nämndens bidrag och elevpeng tillämpas likabehandlingsprincipen, vilket innebär att bidrag till fristående verksamhet ska beräknas efter samma grund som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till egna motsvarande verksamheter. Kommunens budget för det kommande året ska ligga till grund för beslut kring bidragen. Om ytterligare resurser ges till den kommunala verksamheten, det vill säga de kommunala skolorna, under löpande budgetår ska motsvarande tillskott ges till den fristående verksamheten.

Grundbeloppet består av tre delar: grundersättning som fördelas lika per elev beroende på årskurs/ålder, en strukturersättning som är viktad utifrån socioekonomiska variabler och ersättning för nyanlända elever.

2.4.1 Socioekonomiskt index

I nämndens resursfördelningsmodell fördelas 81 procent av elevpeng (brutto) lika för alla skolor och resterande 19 procent beroende på vilket socioekonomiskt index respektive skola har fått i budget 2023. Socioekonomiskt index påverkar därmed den elevpeng som läggs ut på respektive skola, både på kommunala och fristående skolor.

Det är Statistiska Centralbyrån (SCB) som beräknar ett socioekonomiskt index per skola. Grundskoleförvaltningen förser Statistiska Centralbyrån med underlag för beräkningarna. Socioekonomiskt index baseras på: utländsk bakgrund, vårdnadshavarnas högsta utbildning, bor med en eller ingen vårdnadshavare, om familjen har försörjningsstöd samt Human Development Index (HDI). Antal nyanlända påverkar också index.

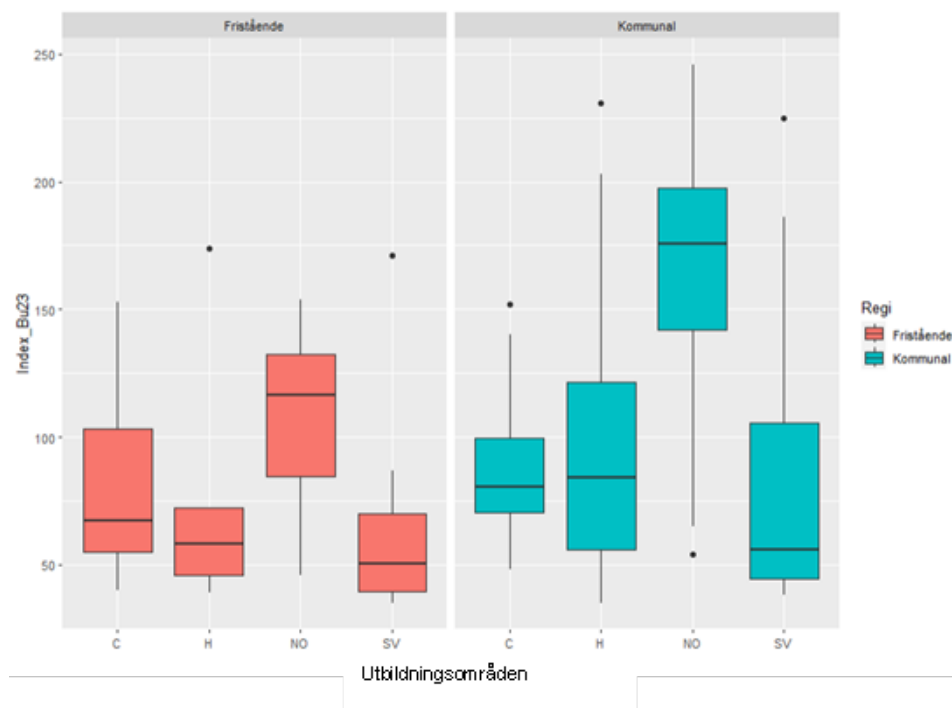
Index i budget ska baseras på de tre senaste årens medelvärde. Undantag är leveransen från Statistiska Centralbyrån 2020, då grundskoleförvaltningen inte kunde tillgå index per skola för de fristående skolorna (på grund av hur sekretess då tolkades). 2023 års budget bygger på endast 2021 och 2022 års leveranser av index per skolenhet från Statistiska Centralbyrån.

Sammantaget sjönk det socioekonomiska indexet för kommunala grundskolor i budget 2022 men nu ökar det något till budget 2023. De kommunala skolorna har år 2023 ett högsta värde på 246, lägsta värde på 35 och medianen är 96. Det kan jämföras med de fristående skolorna som generellt har lägre index med högsta värde 174, lägsta värde 35 och median 69. Det finns en stor variation på utvecklingen av socioekonomiskt index mellan skolenheterna från 2022 till 2023.

Somliga får högre index, andra lägre och för några är förändringen betydande. Stora förändringar i elevantal och/eller socioekonomiskt index från ett år till ett annat kan medföra ekonomiska utmaningar då organisationen behöver anpassas till de nya förutsättningarna. I bilagan *Index 2022-2023* redovisas indexförändring mellan 2022 och 2023 per kommunal skolenhet och utbildningsområde.

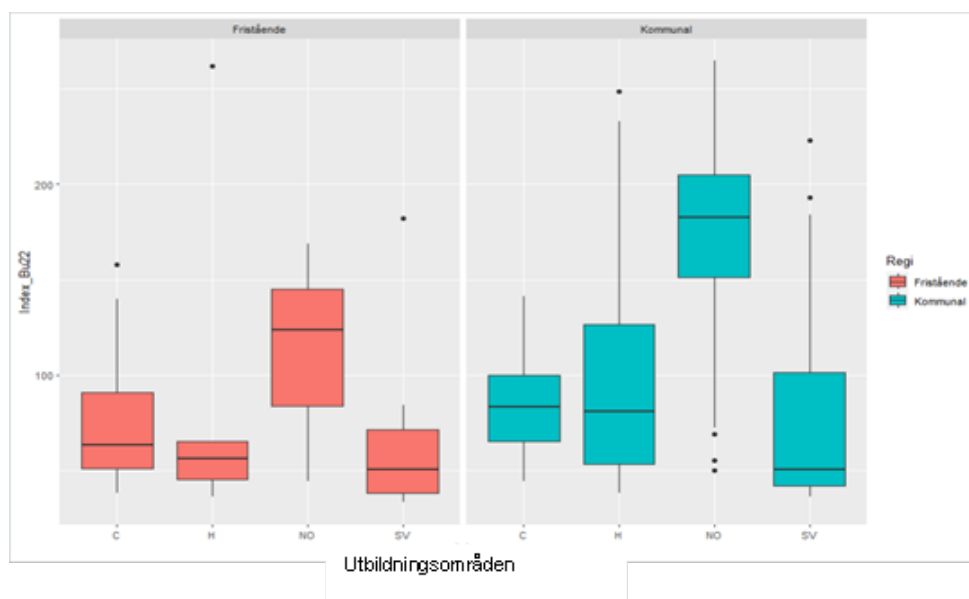
Följande diagram visar översiktligt hur index fördelas mellan fristående och kommunala skolor, per stadsområde med högsta, lägsta och medianvärde.

Fördelning av socioekonomiskt index 2023

I maxvärdet för de fristående skolorna har en så kallad "outlier" inkluderats (se maxvärdet för fristående skolor, Hisingen). De markeras som en punkt, istället för "linje".

Fördelning av socioekonomiskt index 2022

2.4.2 Utveckling av grundbelopp

Utvecklingen av grundbelopp (netto) i kommunal regi

Grundbeloppet har ökat stadigt varje år sedan resursfördelningsmodellen infördes. Från år 2019 till 2023 blir ökningen av elevpengen:

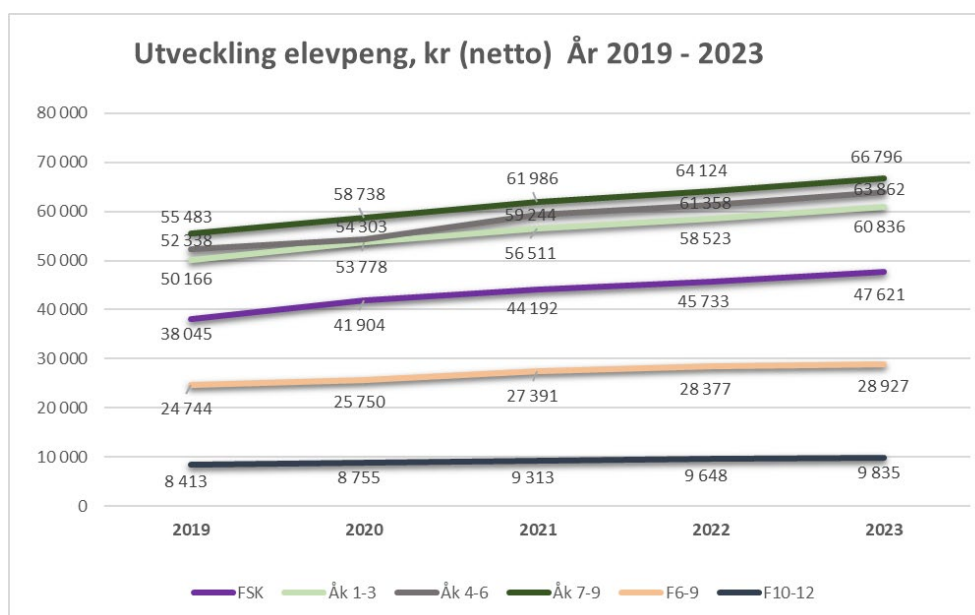
- 25,5 procent (förskoleklass)
- 21,5 procent (årskurs 1-3)
- 22,3 procent (årskurs 4-6) och
- 20,7 procent (årskurs 7-9).

Elevpengen för fritidselever (6-9 år och 10-12 år) har inte ökat lika mycket, 16,1 procent, under samma period.

Elevpeng (netto) i kommunal regi ökar från år 2022 till 2023 med:

- 4,4 procent (förskoleklass),
- 4,2 procent (årskurs 1-3),
- 4,3 procent (årskurs 4-6),
- 4,4 procent (årskurs 7-9).

För fritidselever blir ökningen inte lika stor, 1,2 procent för fritidselever (6-9 år och 10-12 år).

2.5 Resursfördelningsmodell grundsärskola

I grundsärskolans resursfördelningsmodell differentieras inte elevpengen utifrån vare sig årskurs eller socioekonomi. Istället bygger modellen på vilken kursplan, läroplan LSÄR 11, eleven huvudsakligen läser efter.

Vissa elever läser antingen efter kursplanen ämne eller ämnesområde, andra elever läser en kombination av grundsärskolans kursplaner och/eller grundskolans

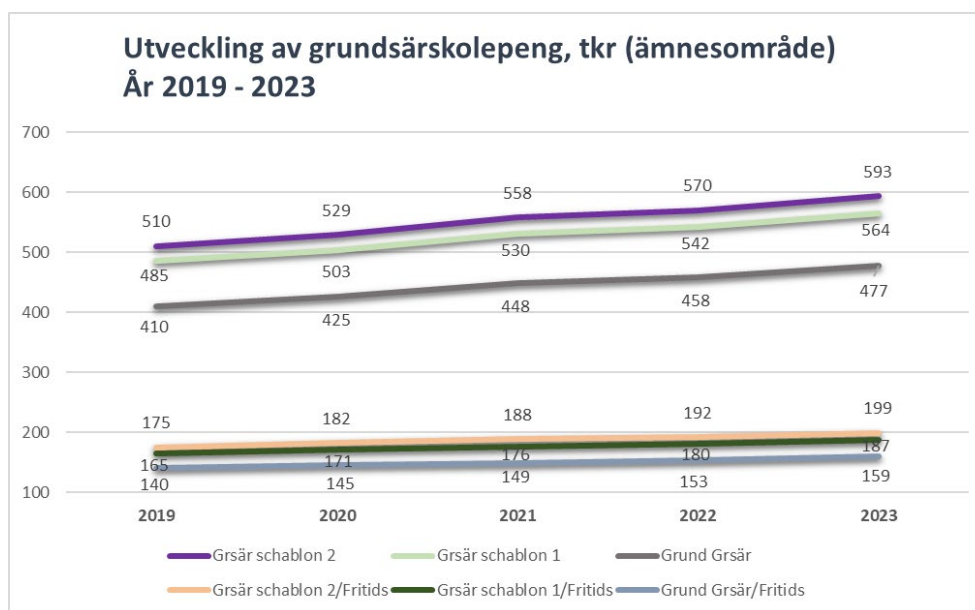
kursplan. Ersättningsmodellen omfattar även elever som läser efter grundskolans kursplan men har sin undervisning förlagd till grundsärskolan, så kallat integrerade elever. För dessa elever ges ersättning för ämnesområde. För elever som läser en kombination av kursplaner ges ersättning utifrån kursplanen, antingen ämne eller ämnesområde.

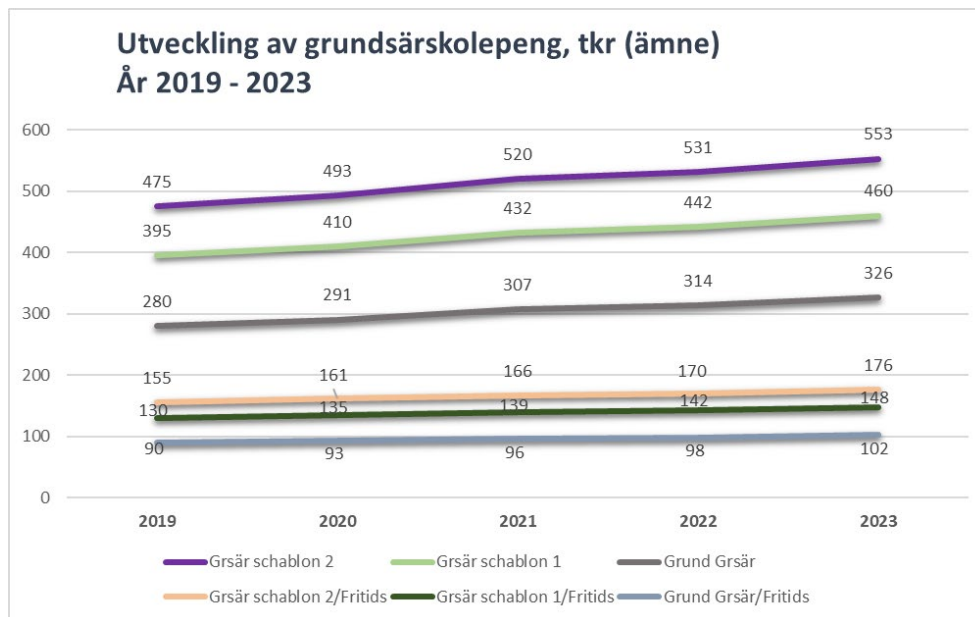
För kommunala grundsärskolor finns en omprövningspott avsatt för att ta hänsyn till respektive grundsärskoleenhets faktiska förutsättningar och nuvarande elevsammansättning. Dels kan enheters ersättning utifrån stödnivå omprövas, dels kan ansökan om extra ersättning göras för elever som har ett betydligt större stödbehov än de andra eleverna på enheten. En förvaltningsgemensam arbetsgrupp bereder ärendena och beslut tas av samordnande utbildningschef i grundsärskolefrågor.

För fristående verksamhet kan dessutom ersättning för extraordinära stödåtgärder sökas som tilläggsbelopp för enskilda elever. Den kommunala fördelningsmodellen bygger dels på vilken huvudsaklig kursplan eleven läser efter, dels på tre olika nivåer av stödbehov.

För individintegrerade elever som har sin skolgång i en grundskola utgår, utöver grundskolans elevpeng, en extra ersättning per elev.

I nedanstående diagram visas utvecklingen av den kommunala grundsärskolans elev- och fritidspeng (ämnesområde respektive ämne), 2019-2023. Mellan åren har skoldelens elevpeng ökat med totalt 16 procent medan fritidspengen har ökat med 13 procent. Skillnaden i ökning för de två verksamhetsformerna beror på mellanstadiesatsningen som gjorde på skoldelen 2021.

Under hösten 2022 påbörjades en översyn av grundsärskolans resursfördelningsmodell, målet är att ersättningarna ska bli mer individanpassade utifrån elevernas behov. Bakgrunden till översynen grundar sig i rekommendationer i skolenhetsutredningen steg 2 samt de kapacitetsutmaningar som uppstått i samband med det ökande antalet grundsärskoleelever. Översynen beräknas vara klar under våren 2023.

2.6 Resursfördelningsmodell Kulturskola

I samband med avvecklingen av Göteborgs Stads stadsdelsnämnder överfördes Kulturskolans verksamhet till grundskoleförvaltningen 2021. De nämndbidrag som fördes över till förvaltningen var beslutade utifrån stadsdelsnämndernas tidigare förutsättningar och ambitioner.

Från och med hösten 2022 har Kulturskolan en ny organisation. I arbetet med den nya organisationen fördes även diskussion kring den ekonomiska fördelningen av resurser inom kulturskolans verksamhet. Från och med hösten 2022 har Kulturskolans geografiska verksamhet gått från sju enheter till fyra. De fyra enheterna är geografiskt sett samma som de fyra utbildningsområdena: Nordost, Centrum, Hisingen och Sydväst. I den nya organisationen har enheten för verksamhetsutveckling tillkommit.

Kulturskolans resursfördelning är fortsatt anslagsfinansierad för samtliga enheter. Den ekonomiska omfördelningen i den nya organisationen togs i två steg. För de enheter som slogs samman slogs även de ekonomiska resurserna ihop medan enheten Hisingen behöll sitt ursprungliga nämndbidrag. I steg två i resursfördelningen plockades ett antal budgeterade tjänster från de geografiska enheterna till enheten för verksamhetsutveckling. För ökad likvärdighet gjordes även justering av koordinatorstjänster och administration mellan de geografiska enheterna. Samtliga förändringar av kulturskolans ekonomiska resurser har gjorts inom budgetram.

2.7 Resursfördelning måltid, lokalvård, vaktmästeri

I samband med avvecklingen av Göteborgs Stads stadsdelsnämnder överfördes verksamhet för måltid, lokalvård och vaktmästeri till grundskoleförvaltningen 2021. De nämndbidrag som fördes över till förvaltningen var beslutade utifrån stadsdelsnämndernas tidigare förutsättningar och ambitioner. I denna överföring av nämndbidrag ingick en besparing på 0,5 procent.

Utvecklingen av verksamhetens ram har sedan följt förvaltningens indexuppräknings för de centrala avdelningarna och räknades 2022 upp med 1,8 procent. Inom ramen för måltid, lokalvård och vaktmästeri ligger samtliga kostnader för verksamheten såsom personalkostnader, övriga verksamhetskostnader samt kostnader för livsmedel.

2.8 Tilldelad ekonomisk ram från kommunfullmäktige

Tilldelad ekonomisk ram från Kommunfullmäktige

Kommunbidrag i tkr	2022	2023
Ram	8 880 990	9 344 110
Kompletteringsbudget	85 000	
Summa	8 965 990	9 344 110
% förändring av ram		5,2%

Kommunbidraget för 2023 ökar med 463 mnkr jämfört med budgetramen 2022. Budgeten är indexerad med 5,2 procent, vilket ska täcka löne- och andra prisökningar. Enligt Sveriges Kommuner och Regioners (SKR:s) prognos uppgår prisindex för kommunal verksamhet under 2023 till 6 procent.

I kommunbidraget ingår politiska satsningar motsvarande 42,7 mnkr gällande:

- 20 mnkr riktade till särskilda undervisningsgrupper (minskas från 30 mnkr 2022)
- 10 mnkr riktade till tidiga insatser (fanns också 2022)
- 6 mnkr riktade till Elevator (fanns också 2022)
- 4 mnkr förstärkning av Kulturskolan
- 2 mnkr förstärkning av våldsförebyggande arbete
- 0,7 mnkr vidareutveckla Göteborgsmodellen för mindre matsvinn

3 Grundskolenämndens budget 2023

3.1 Fördelning av budget 2023

Budgeten är i balans för 2023. Nedan visas budget fördelat på kategorierna intäkter, kostnader och kommunbidrag.

Tkr	2022	2023
Intäkter	684 707	698 547
Kostnader	-8 196 283	-8 645 563
Kommunbidrag	8 880 990	9 344 110
Resultat	0	0

3.2 Prioriteringar i förslag till budget

Grundskolenämndens tilldelade ram för 2023 innebär en ökning på totalt 5,2 procent vilket ligger under Sveriges Kommuner och Regioners prognostiserade pris- och löneindex för 2023 (6 procent). För att få ihop en hållbar och väl avvägd fördelning av budgetramen har ett antal prioriteringar och ställningstaganden gjorts i budgetarbetet. De främsta prioriteringarna i grundskolenämndens budget är:

- Bibehålla ekonomiska förutsättningar för skolområden
- Utökat utrymme för expansion grundskolor
- Utrymme för höjda livsmedelspriser
- Utrymme för huvudmannens insatser för ökad måluppfyllelse

Bibehålla ekonomiska förutsättningar för skolområden

Den främsta prioriteringen i 2023 års budget är att i så stor utsträckning som möjligt bibehålla de ekonomiska förutsättningarna som skolområdena haft under 2022. Detta för att rektorer och personal ska ha goda planeringsförutsättningar och kunna jobba långsiktigt med organisering och utveckling av verksamheten.

I ett första steg räknas elevpengen upp netto med 4,1 procent i genomsnitt för förskoleklass till årskurs 9. Den genomsnittliga elevpengen täcker då inte den utveckling av prisindex som Sveriges Kommuner och Regioner prognosticerar för 2023. Det andra steget är beroende av tilldelning av statsbidrag som aviserats i budgetpropositionen. Det handlar exempelvis om satsningar på läromedel. Förvaltningen gör ett antagande om att medel kommer att tillfalla förvaltningen under 2023 som kan fördelas till skolorna. Den genomsnittliga netto elevpengen blir i ovan nämnda andra steg 5,2 procent i genomsnitt från förskoleklass till årskurs 9 och inkluderar alltså utrymme för de förhöjda sociala avgifterna och löneöversyn samt läromedelsinköp.

Ovan nivå på elevpeng förutsätter att 30 mnkr av fullmäktiges riktade satsningar

inarbetas i elevpeng vilket också är rimligt utifrån att det framförallt är på skolnivå som tidiga insatser och särskilt stöd organiseras.

Under perioden 2019-2022 har elevpengen netto i genomsnitt för grundskola ökat med 17,4 procent vilket innebär en genomsnittlig ökning om 4,35 procent per år. Sveriges Kommuner och Regioners genomsnittliga prisindex har under samma period varit 10,2 procent. Med 2023 års förutsättningar kommer elevpengen i genomsnitt ha ökat med 22,6 procent för åren 2019-2023 där prisindex under samma period varit 16,2 procent. Sett under ett längre perspektiv innebär det att skolorna fått en högre ersättning än beräknat index för priser och löner.

Ersättning för grundsärskola, resursskola och särskilda undervisningsgrupper nivå 4 räknas upp med 4,1 procent, likt elevpengen för kommunala grundskolor i genomsnitt. Verksamheterna kommer även att få ta del av ovan nämnda steg två.

En genomsnittlig ökning av netto elevpeng med 5,2 procent i ett andra steg når inte fullt ut upp till den prognostiserade pris- och löneutvecklingen på 6 procent och medför att övriga verksamhetskostnader inte kan räknas upp alls. Övriga verksamhetskostnader kan exempelvis vara leasing, medel för kompetensutveckling och förbrukningsmaterial.

Elevpengen kan i stor utsträckning bevaras nästa år men ej höjas. Detta bör betraktas som förhållandevis goda förutsättningar för alla skol- och verksamhetsformer nästkommande år givet den, i ett nationellt perspektiv, relativt höga nivå på elevpeng som Göteborg ligger på.

Utökat utrymme för expansion grundsärskola

För att möta den fortsatta stora expansionen i grundsärskolan har 25 mnkr överförs från elevpeng grundskola till en förstärkt expansionsbudget för grundsärskola.

Utrymme för höjda livsmedelspriser

En annan viktig prioritering i årets budget är hantering av prisökningarna inom livsmedel på ett sätt som ger förutsättningar för bibehållen kvalitet i verksamheten, det vill säga att elever får näringsrika och varierade måltider som gör att de har energi att tillgodogöra sig undervisningen under dagen. Prisökningen på livsmedel just nu är hög och prognostiseras ligga på 25 procent under 2023.

Utrymme för huvudmannens insatser för ökad måluppfyllelse

Effektiviseringar inom de centrala avdelningarna har gjorts i relation till index under föregående år för att möjliggöra ökning av den genomsnittliga nivån på elevpeng under samma period. Även i år görs viss effektivisering på de centrala avdelningarna då den förvaltningsgemensamma uppdragsbudgeten inte räknas upp alls. Delar av dessa budgetposter centraliseras och kommer att ses över i särskild ordning för att på bästa sätt möta det behov av insatser från huvudmannen som finns för att på ett riktat sätt stötta de skolor som har de största utmaningarna.

Ekonomiska förutsättningar för kulturskola, måltid, lokalvård och vaktmästeri samt stödfunktioner

Budgeten för förvaltningscentrala budgetposter, som även inkluderar personal i kulturskolan, måltidsverksamhet och centrala stöдавdelningar räknas också upp med 5,2 procent för att täcka förhöjda sociala avgifter och löneöversyn.

Effektiviseringar inom de centrala avdelningarna har gjorts i relation till index under tidigare år för att möjliggöra att öka den genomsnittliga nivån på elevpengen. Som nämnts ovan görs ingen indexuppräknings på förvaltningscentrala uppdrag och inte heller på övriga verksamhetskostnader. Detta är förknippat med risker som kan resultera i behov av anpassningar. I nuläget är det oklart vad kostnaden för exempelvis kommungemensamma tjänster kommer att bli under 2023, det vill säga de tjänster grundskoleförvaltningen köper av exempelvis Intraservice och Demokrati- och medborgarservice.

I samband med beslut om budget föreslår förvaltningen nämnden att säga upp det avtal med nämnden för Intraservice som avser tilläggstjänsten redovisningstjänst. Det innebär att samtliga redovisningsprocesser flyttas över till grundskoleförvaltningen. Beslutet innebär en effektiviserad administration som möjliggör bättre samordning av processerna. Vidare bedöms förändringen ge högre kvalitet och öka förutsättningarna för god intern kontroll. Förvaltningen bedömer att det skulle medföra en ekonomisk besparing på 2-3 mnkr på helår.

Övriga förutsättningar

Förvaltningen hade vid senaste prognostillfället cirka 366 årsarbetare fler än den budgeterade nivån för 2022, till stor del på grund av tillfälliga statsbidrag som tillförts under 2022. 2023 års budget är beräknad på budgeterad nivå vilket innebär att antal årsarbetare behöver anpassas för att nå denna nivå.

En förutsättning för att föreliggande budget ska gå ihop är att löneöversynen inte blir högre än 3,2 procent under 2023. Alla verksamheter förväntas inom den givna ramen långsiktigt sträva mot att uppfylla den lönepolitiska målbilden.

Budgeten förutsätter att nämnden får ta del av den kommuncentrala budgeten för investeringsrelaterade driftskostnader. I budgetberäkningen görs också ett antagande om att 60 procent av eleverna på Föreningen Framstegsskolans tre skolenheter kommer att återfinnas på kommunala grundskolor 2023. En större andel elever i kommunal grundskola innebär att centrala kostnader fördelas ut på fler elever. Detta får en positiv effekt på den kommunala elevpengen netto. Det har varit olika turer kring Föreningen Framstegsskolan under en lång period och förvaltningen följer utvecklingen löpande för att bevaka risker ur bland annat budgetperspektiv.

De politiska satsningarna på Elevator, förstärkning av kulturskolan, samt vidareutveckling av Göteborgsmodellen för mindre matsvinn ingår inte i elevpengen utan riktas direkt till den verksamhet de berör. De medel som är avsatta i budget för förstärkning av det våldsförebyggande arbetet placeras initialt på en central budgetpost innan de exakta insatserna är konkretiserade och kan styras ut till den eller de delar av organisationen som ska verkställa satsningen.

Samlad bedömning

Sammantaget innebär budget 2023 att grundskolenämndens skolområden får kompensation för förhöjda sociala avgifter och löneöversyn och därmed möjlighet att fortsatt ha en långsiktig planeringshorisont. Detta förutsatt att antal årsarbetare anpassas för att nå den budgeterade nivån. För vissa skolenheter eller skolområden medför förändrat socioekonomiskt index och förändrade elevantal att uppräknings av elevpeng inte kommer att täcka förhöjda sociala avgifter och löneöversyn.

Eftersom ramens uppräknings i relation till 2022 inte fullt ut når upp till den prognostiserade pris- och löneutvecklingen medför budgeten en inbyggd effektivisering för all verksamhet då vissa förvaltningscentrala budgetposter och övriga verksamhetskostnader inte räknas upp över huvud taget. Detta kommer att medföra konsekvenser för verksamheten. Som kommunfullmäktiges budget föreskriver behöver nämnden därför prioritera kärnuppdraget.

För att göra det möjligt att från huvudmannen rikta särskilda insatser till skolor i socioekonomiskt utsatta områden, som har de svåraste förutsättningarna, centraliseras ett antal budgetposter. Dessa kommer att ses över i särskild ordning för att på bästa sätt ska möta det behov som finns.

3.3 Ersättning fristående skolor

I förvaltningens budgetförslag har elevpengen inte kunnat räknas upp i nivå med den indexuppräknings som gjordes av grundskolenämndens ram i samband med budgetbeslutet i kommunfullmäktige. Det beror främst på förändringar i den samlade elevstrukturen där det nu finns fler elever i högre åldrar samt en ökad andel elever i grundsärskolan jämfört med tidigare år. Denna utveckling påverkar elevpengen i såväl kommunala som fristående skolor.

I beräkningen av den nettopeng som tilldelas kommunala skolor har förvaltningen justerat några budgetposter på grund av osäkerheter kring utfallet för lokalkostnader, gjort en fortsatt översyn samt haft en begränsad indexuppräknings inom ett antal områden i den centrala förvaltningens budget. Detta medför sammantaget att elevpeng netto för kommunala skolor har en något högre procentuell utveckling än uppräknings brutto för fristående skolor.

3.4 Ekonomiska risker utifrån budgetförslaget

Föreliggande budget kommer med ett antal risker, varav de mest väsentliga är:

- Att omgående komma ner till 2022 års budgeterade nivå för årsarbetare är avgörande för hela förvaltningen för att gå in i 2023 års budget med rätt förutsättningar. Vid senaste prognostillfället låg förvaltningen fortfarande 366 årsarbetare över den budgeterade nivån.
- Budgeten bygger på ett antagande om att 60 procent av eleverna från Römosseskolorna återfinns i kommunala grundskolor 2023. Om så inte sker medför det ekonomiska konsekvenser vars storlek beror på hur stor avvikelser från antagandet är.
- Budgeten medger löneöversyn motsvarande 3,2 procent. Om lönerna höjs mer så kan det innebära behov av anpassningar i verksamheten.
- Det finns i samhället i stort just nu en osäkerhet kring fortsatt ökade priser. Sveriges Kommuner och Regioner gör regelbundet nya prognoser för prisindex för kommunal verksamhet. Om kommande prognoser visar på ytterligare höjt index innebär det ekonomiska konsekvenser.
- Om nämnden inte kompenseras fullt ut för investeringsrelaterade driftkostnader medför det ekonomiska konsekvenser.
- Ökade elkostnader kan innebära en risk motsvarande 20 mnkr.
- Det är fortfarande oklart vad förvaltningens kostnad för kungömskommuns tjänster blir 2023.

- Förvaltningens ledning- och styrningsbudget uppgår till 50 mnkr, varav 40 mnkr är avsedda för att hantera skolors uttag av upparbetat överskott. Resterande del kan användas för oförutsedda händelser eller nödvändiga insatser. Sett i ljuset av grundskoleförvaltningens storlek så är denna budgetpost mycket begränsad.

3.5 Ekonomi i balans och eget kapital

Genom ekonomi i balans skapas handlingsutrymme och beredskap för att möta framtida utmaningar och satsningar. På så sätt kan fokus läggas på pedagogiskt ledarskap med elever och pedagoger i centrum. Målsättningen är att nå en så hög grad av måluppfyllelse som möjligt inom den ekonomiska ramen, som alltid är överordnat planer, program, riktlinjer och policys som kommunfullmäktige eller grundskolenämnden föreslår.

Nämnden bör sträva efter att ha ett eget kapital i en nivå som motiveras utifrån verksamheten och de förutsättningar under vilken nämnden verkar. Nämnden ska därför årligen aktivt värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och skriftligen motivera en rimlig nivå på eget kapital. Eget kapital som överstiger denna nivå ska återredovisas till kommunstyrelsen. I detta sammanhang måste nämnden beakta de av kommunfullmäktige beslutade riktnivåer som gäller för samtliga nämnder.

Förvaltningens bedömning av lämplig riktnivå för eget kapital är 186 mnkr, vilket är cirka 2 procent av kommunbidraget. Denna nivå krävs för att hantera framtida risker i form av volymförändringar, behovsförändringar, reinvesteringar samt konjunkturförändringar. Nämnden har idag ett eget kapital på 80 mnkr, motsvarande cirka 1 procent av kommunbidraget. Enligt stadens styrregler får nämndens eget kapital inte överstiga 80 mnkr.

Det huvudsakliga syftet med nämndens eget kapital är att möjliggöra långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas. I kommunfullmäktiges budget för 2023 framgår att nämnderna under 2023 inte har möjlighet att genom beslut i egen nämnd bruka eget kapital. Detta gäller under 2023, med inriktningen att möjligheten återinförs så fort det ekonomiska läget förbättras.

3.6 Grundbelopp

Total ram	tkr
Kommunbidrag från fullmäktige	9 344 110
Avgår centrala avsättningar	
Förvaltningscentrala poster (inkl. skolkort)	-982 615
Lednings- och styrningsbudget	-50 000
Summa centrala avsättning	-1 032 615

Ram att fördela	tkr
Totalt	8 311 495
Kulturskola	122 756
Grundsärskola	475 949
Grundskola inkl. förskoleklass och fritidshem	7 712 790

Avgår/tillkommer särskilda poster	tkr
Riktat särskilt stöd och tilläggsbelopp	-297 155
Ersättning till/från andra huvudmän	-126 251
Schablonersättning nyanlända elever	-28 500
Statsbidrag	205 516
Summa grundbelopp att fördela per elev*	7 260 884

Specifikation av fördelad ersättning per elev i egen regi utifrån totalt grundbelopp i kr

Totalt att fördela egen produktion	Totalbelopp	Grundersättning per elev	Strukturersättning per elev
Grundbelopp totalt (exkl avgifter)	5 802 186 000		
Belopp per verksamhet, åk och elev			
Förskoleklass		65 573	15 455
Åk 1-3		76 436	17 963
Åk 4-6		90 329	20 091
Åk 7-9		93 544	22 048
Fritidshem:			
6-9 år		35 448	4 268
10-12 år		12 052	1 451
Varav strukturersättning 19 %, skola	997 003		
Varav strukturersättning 10 %, fritidshem	75 302		
Avgår centrala poster	-2 656 622 000		
Tillkommer statsbidrag, fritidersättning, skoladministratör	423 062		
Summa grundbelopp att fördela per enhet	3 567 795 000		
Ersättning för nyanlända elever (utanför modellen)	28 500 000		

Specifikation av fördelad ersättning per elev i fristående regi utifrån totalt grundbelopp i kr

Totalt att fördela i fristående regi		Grundersättning per elev	Strukturersättning per elev
Grundbelopp totalt (exkl. avgifter)	1 395 949 000		
Belopp per verksamhet, åk och elev			
Förskoleklass		65 573	15 455
Åk 1–3		76 436	17 963
Åk 4–6		90 329	20 091
Åk 7–9		93 544	22 048
Fritidshem:			
6–9 år		35 448	4 268
10–12 år		12 052	1 451
Varav strukturersättning 19%, skola	190 708		
Varav strukturersättning 10%, fritidshem	9 782		
Tillkommer (admin, fria nyttigheter)	49 982		
Momsersättning	87 808		
Summa grundbelopp att fördela per enhet	1 532 687 000		

Grundsärskola ersättning per elev i kr

Grundsärskola ersättning per elev kommunal regi (kr)	Ämne	Ämnesområde
Grundbelopp inklusive tilläggschablon 2	552 973	593 353
Grundbelopp inklusive tilläggschablon 1	459 876	564 190
Grundbelopp	326 400	476 701

Grundsärskola fritidshem/LSS-ersättning per elev i kr

Grundsärskola fritidshem ersättning per elev kommunal regi (kr)	Ämne	Ämnesområden
Grundbelopp inklusive tilläggschablon 2	176 439	199 453
Grundbelopp inklusive tilläggschablon 1	147 946	187 398
Grundbelopp	101 918	158 905

Grundsärskola ersättning per elev fristående regi i kr

Grundsärskola ersättning per elev fristående regi (kr)	Grundsärskola		Fritidshem	
	Ämnen	Ämnesområden	Ämnen	Ämnesområden
Grundersättning	401 464	591 707	125 593	197 942
Varav lokalhyra	34 901	67 807	10 969	22 935
Administration	12 044	17 751	3 768	5 938
Mervärdeskatt	24 810	36 567	7 762	12 233
Totalt exkl. SYV	438 319	646 026	137 123	216 114

3.7 Ekonomiska ramar kulturskolan

Kulturskolans budgetram för 2022 är drygt 112,9 mnkr. En indexuppräknning på personalkostnaderna med 5,2 procent ger ett tillskott i budgetramen på 5,8 mnkr. I kommunfullmäktiges budget för 2023 riktas en satsning till kulturskolan på 4 mnkr. Det samlade nämndbidraget för kulturskolan 2023 blir därmed 122,8 mnkr.

Det bör noteras att enligt regeringens nya budget för 2023 sänks Kulturskolans statsbidrag, det så kallade stimulansstödet till kulturskolor, genom en halvering från 200 mnkr till 100 mnkr. Syftet med bidraget är att främja den kommunala kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt samt att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i var och ens särskilda förutsättningar. Under 2022 beviljades grundskoleförvaltningens kulturskola 7,5 mnkr av detta statsbidrag. Med en halvering av statsbidraget på riksnivå är det rimligt att anta att förvaltningens kulturskola kommer erhålla ett betydligt mindre stimulansstöd efter ansökan.

3.8 Ekonomiska ramar måltid, lokalvård och vaktmästeri

Budgetramen för verksamheten måltid, lokalvård och vaktmästeri för 2022 är drygt 656 mnkr. En indexuppräknning på personalkostnaderna med 5,2 procent ger ett tillskott i budgetramen på 26,5 mnkr. I kommunfullmäktiges budget för 2023 riktas en satsning för minskat matsvinn på 0,7 mnkr. I budgeten ligger förutom en indexuppräknning för personalkostnaderna även en indexuppräknning för ökade livsmedelskostnader på 21 procent. Detta utifrån den höga prisutvecklingen för livsmedel som råder just nu. Det samlade budgetramen för måltid, lokalvård och vaktmästeri 2023 blir därmed 716 mnkr.

3.9 Statsbidrag för likvärdig skola

Enligt förordningen om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling ska huvudman som ansöker om statsbidraget upprätta en plan med redogörelse för de insatser som huvudmannen planerar. Berörda fackliga organisationer ska ha hörts innan planen upprättas.

Statsbidrag för likvärdig skola är det enskilt största statsbidraget som förvaltningen ansöker om. Statsbidraget syftar till att utöka huvudmannens resurser för att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i förskoleklass, grundskola och fritidshem. Planen för insatserna som görs ska utgå från förvaltningens systematiska kvalitetsarbete och nulägesanalys. Insatserna ska tydligt gå att koppla till fritidshemmets, förskoleklassens eller grundskolans verksamhet.

Arbetet med fördelningen av 2023 års insatser har skett parallellt med förvaltningens budgetarbete. De satsningar som är planerade för ökad likvärdighet 2023 är i stort sett en fortsättning av tidigare års insatser, med delvis förändrade belopp med anledning av enskilda insatserns volymförändring, indexuppräknning och ökning av bidragsram.

Fördelningen av insatser och dess finansiering har beretts i förvaltningens beredningsgrupp för extern finansiering. Till respektive insats finns en

projektledare knuten. Projektledaren rapporterar löpande till beredningsgruppen om insatsernas förväntade effekter, resultat och utveckling.

Skolverket fördelar likvärdighetsstatsbidraget vilket innebär att förvaltningen ansöker om en bidragsram. För 2023 har grundskoleförvaltningens bidragsram räknats upp med 3 procent och den totala ramen är 283,3 mnkr.

Grundskoleförvaltningens totala andel av Skolverkets bidragsram är 4,3 procent. Statsbidragets insatser ska årligen redovisas till Skolverket.

Nedan visas en tabell över grundskoleförvaltningens insatser och belopp för 2023:

Insatser	Fördelning 2023 (tkr)
Lågstadiesatsningen, medel till resursfördelningsmodellen	91 612
Grundersättning, medel i resursfördelningsmodellen	62 526
Strukturersättning, medel i resursfördelningsmodellen	51 378
Förstärkning elevhälsan	14 636
Utökad timplan	12 699
Förstärkning nyanlända medel åk 7-9	8 000
Enheten Aniara, särskild undervisningsgrupp, nivå 4	7 900
Skolbibliotek, förstärkning personal och litteratur	4 800
Resursplaneringsverktyget	4 200
Elevator	4 162
Inläsningstjänst och Polyfino	4 140
Utökad nyanländersättning lägre åldrar	2 500
Berättarministeriet	2 060
Nätverk förskoleklass	2 030
Nätverk fritidshem	2 030
Nätverk Språk, läs och skriv	2 030
Nätverk Matematik	2 030
Mottagningsenheten: Introduktion till svenska skolan, lovskola och modersmål/studiehandledning	1 800
Teach for Sweden	1 286
Kompetensutveckling elevassistenter	1 000
Utvecklingsfond för kreativa idéer	443
Summa insatser (tkr)	283 262